

ВЗАЄМОВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

О.Ю. Андріянова, І.В. Яценко

Відвідування занять є важливим компонентом у системі навчання у вузі, а отже, і в системі контролю, без якого саме навчання втрачає сенс. Аналіз заняття – це не лише науковий розбір, це ще й мистецтво, яке ґрунтується на знанні психології викладача, його конкретних особистісних якостей, його творчого педагогічного досвіду.

Відвідувач заняття (контролюючий) і кожен викладач, якого перевіряють, повинен знати, що кожне заняття – це система, яку характеризують 5 таких складових:

1. Мета діяльності викладача (суб'єкт діяльності).
2. Студенти (суб'єкт і об'єкт діяльності одночасно).
3. Зміст діяльності (навчальна, управлінська та інша інформація).
4. Способи діяльності (принципи організації, методи навчання).
5. Стиль взаємодії «викладач – студент».

Будь-яке заняття (теоретичне, практичне, лекція, семінар) повинно являти собою логічну, психологічну, організаційну, наукову, виховну та методичну єдність. Вони вимагають:

- організаційна – старанної підготовки до заняття як викладача, так і студента, продуманого науково-методичного комплексу забезпечення, копіткого відбору форм і методів до нього, раціонального розподілу часу та організації плідної роботи всієї групи й кожного студента окремо;
- наукова – високого наукового рівня викладання, прекрасного знання матеріалу, нових досягнень у своїй та суміжних з нею галузях знань, уміння ними розпорядитись;
- логічна – послідовність, логічного зв'язку всіх етапів заняття як єдиного цілого, у свою чергу, - з попереднім і наступним;

- психологічна – щоб викладач і студент виступали в ролі партнерів; щоб на занятті панувала атмосфера доброзичливості, емоційності, зацікавленості, відкриття чогось нового, що спонукало б студента до творчої активності, бажання приймати участь в обговоренні проблем, співпрацювати з викладачем;
- методична – методичного забезпечення різноманітних методів навчання та контролю, які відповідали б типу заняття та його цілям, сприяли б їх реалізації;
- виховна – викладання свого предмету гуманітарно, тобто використовуючи не лише «технічний», «медичний», а й гуманітарний потенціал кожної навчальної дисципліни, орієнтація на студента, формування його пізнавальних інтересів і потреб.

Усі ці чинники, взяті разом, є основою системного підходу до аналізу й оцінки діяльності викладача і студента на занятті. І ні в якому разі не можна робити висновки про ефективність функціонування заняття як системи аналізу лише окремих його компонентів, тільки в єдності та взаємодії вони відтворюють заняття як цілісне явище.

Оскільки відвідування та аналіз заняття – процес досить складний, то, природньо, вони потребують ретельної підготовки.

По-перше, на початку навчального року затверджується план і графік контролю за навчальним процесом, яким передбачається відвідування занять та лекцій.

По-друге, уточнюється навчальна програма на поточний рік, затверджується робоча навчальна програма кожного курсу, методичні матеріали за темами, уточнюються вимоги до знань, умінь, навичок студентів та зміст навчальних програм із суміжних дисциплін для встановлення між предметних зв'язків.

По-третє, визначаються форми контролю. Доречно буде нагадати їх: оглядовий, упереджувальний, поточний, персональний, тематичний,

фронтальний, групо-узагальнювальний, завершальний. У кожному випадку відвідування буде виконувати контролюючу функцію.

Наступний етап – визначення мети відвідування:

- контроль за виконанням навчальних планів і програм;
- контроль за виконанням викладачем рекомендацій, зроблених за попередніх відвідувань;
- контроль якості знань, практичних навичок студентів з окремої теми, розділу;
- контроль за втіленням у навчально-виховний процес основних методичних вимог;
- контроль за науковим рівнем викладання тощо.

Таким чином, здійснюючи контролюючу функцію, кафедра домагається того, щоб контроль не означав для викладача обмеження їх діяльності, самостійності. Така система контролю спонукає професорсько-викладацький склад кафедри до творчої праці, бажання зробити своє заняття ще ефективнішим, змістовнішим, привабливішим для студента, цікавим і неординарним.

Методичні кафедральні наради з цього приводу присвячуються вивченню досвіду роботи викладача, куратора групи з певних питань та проблем; їх педагогічного потенціалу:

- впровадження нових технологій в навчальний процес;
- формування пізнавальних потреб студента, використання гуманітарного потенціалу предмета та нетрадиційних джерел знань;
- використання неординарних типів занять: інтегративні заняття, круглі столи, диспути, дискусії, ділові ігри тощо;
- організація пошукової та дослідницької, самостійної роботи студентів на занятті, її ефективності;
- здійснення міжпредметних внутрішньо предметних зв'язків;

- формування у студентів неординарного, творчого мислення, у тому числі клінічного; вміння інтегрувати знання, використовувати їх на практиці.